

Sport Against Violence and Exclusion

OSNAŽIVANJE KROZ SPORT U SVRHU DRUŠTVENIH PROMJENA

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Kontakt podaci:

PROJEKT KOORDINATOR
UNIVERZITET SPORTA U LITVANIJI

Assoc. Prof. Dr. Rasa Kreivyte

rasa.kreivyte@lsu.lt

Pridružite nam se:

Webpage – www.sportsave.eu

Moodle - <http://moodle.sportsave.eu/>

Sadržaj

Lekcija 1 Uloga sporta u izgradnji kapaciteta zajednice

Lekcija 2 Osnaživanje za socijalno uključivanje kroz sport

Lekcija 3 Osnaživanje ranjivih društvenih grupa kroz sport

Lekcija 4 Transformacija zajednica kroz sport

Lekcija 5 Održivi razvoj zajednice kroz sport

Unit 1 Uloga sporta u izgradnji kapaciteta zajednice

- U prvom dijelu nastave objasniti ćemo koncept izgradnje kapaciteta kako bismo postavili teorijski okvir cjelokupnog kursa
- U drugom dijelu nastave istaknut ćemo ulogu sporta u izgradnji kapaciteta zajednice, te elemente uspješnih programa u ovom području.

Sadržaj lekcije

1. Konceptualizacija izgradnje kapaciteta i razvoja
 - 1.1. Definicija kapaciteta
 - 1.2. Definiranje izgradnje i razvoja kapaciteta zajednice
2. Sport i kapacitet zajednice
 - 2.1. Društvena priroda sporta
 - 2.2. Sport i socijalno sudjelovanje
 - 2.3. Sport i kapacitet zajednice
 - 2.4. Sport u službi razvoja zajednice
 - 2.5. Elementi uspješnih programa

Sport Against Violence and Exclusion

I Konceptualizacija izgradnje kapaciteta i razvoja

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

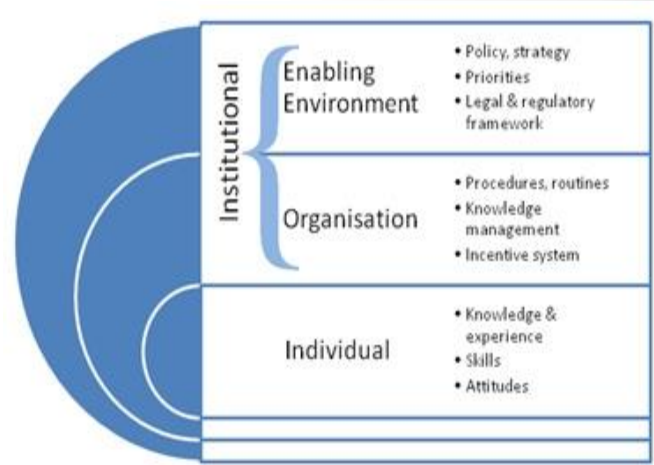
Definicija kapaciteta

- Program Ujedinjenih naroda za razvoj (UNDP) definira kapacitete kao "sposobnost obavljanja funkcija, rješavanja problema i postizanja ciljeva" na tri nivoa:
- individualni,
- institucionalni i
- društveni

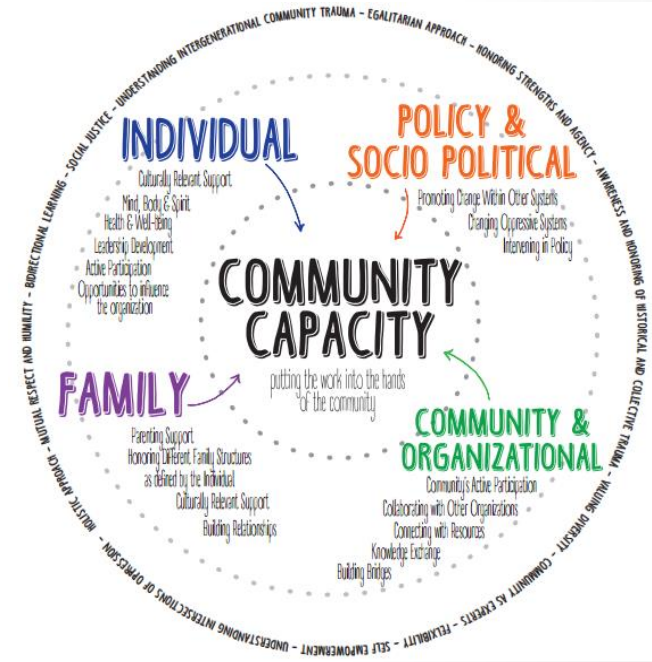
Šta predstavlja kapacitet?

- Kapacitet je: znanje i vještine pojedinaca
- Postoje kapaciteti organizacija i institucija za obavljanje poslova (poput ljudi)
- Kapacitet je također motivacija pojedinaca, kao i liderstvo u skladu sa organizacijom i društvenim akterima
- Obično moraju postojati kombinirani učinci pojedinaca i organizacija koji rade zajedno
- To se često najbolje postiže u društvu kroz profesionalizaciju područja djelovanja

Kapacitet zajednice je...

Proces koji povećava imovinu i resurse koje zajednica može iskoristiti kako bi poboljšala živote ljudi (Laverack, 2005)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

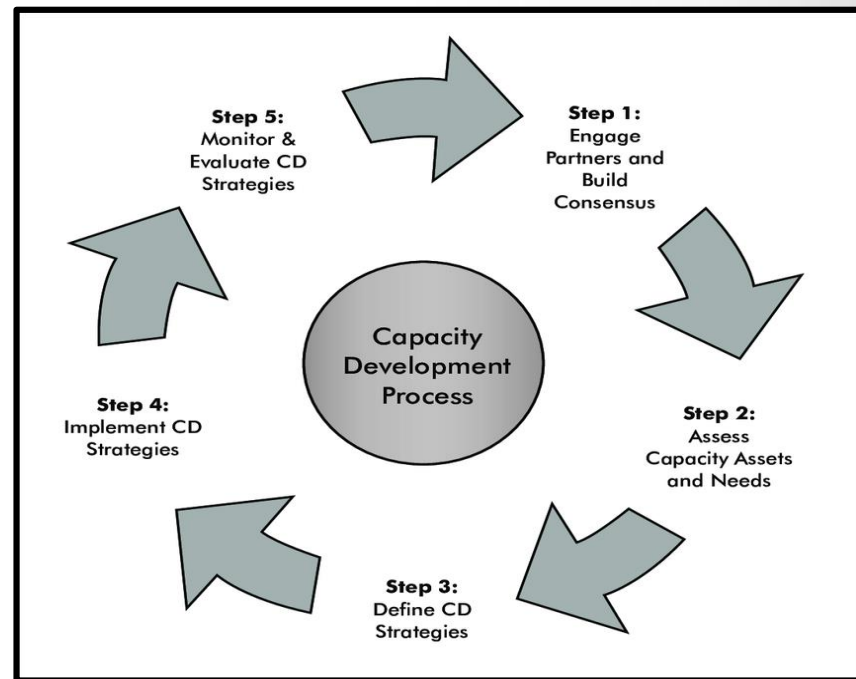
Izgradnja kapaciteta je...

- Izgradnja kapaciteta je razvoj i jačanje ljudskih i institucionalnih resursa
- Jačanje kapaciteta zajednice je „povećanje sposobnosti grupa u zajednici da definiraju, procjenjuju, analiziraju i djeluju na sve važne probleme svojih članova“ (Labonte & Laverack, 2001: 114)
- Proces treba ići izvan javnog sektora, jer na njega utiču i subjekti u privatnom sektoru, uključujući komercijalna preduzeća i nevladine organizacije

Razvoj kapaciteta je...

- UNDP definira razvoj kapaciteta kao proces kroz koji pojedinci, organizacije i društva dobivaju, jačaju i održavaju sposobnosti za postavljanje i ostvarivanje vlastitih razvojnih ciljeva tokom vremena.

Razvoj zajednice

- Zajednica se razvija kroz obrazovanje:
razvoj zajednice kroz podučavanje i pomaganje radnika
i
učenje (sticanje znanja) i
rad (reproduciranje i pokušaj) pojedinaca ili zajednice
- Pomaganje pojedincima i grupama može pokrenuti proces pomoći samom sebi, jer su oni ciljna grupa (Pedlar, 1996: 13–14)

Razvoj zajednice i održivost zajednice

- Razvoj zajednice bazira se na pretpostavci da se održivost zajednice može poboljšati tokom vremena na način koji je samodostatan i orijentisan ka aktivnostima
- Kapacitet se procjenjuje različito za svaku zajednicu, ali se odnosi na kvalitetu i količinu:
ljudskih,
fizičkih i
finansijskih sredstava koje zajednica mora omogućiti u procesu promjene (Vail, 2007: 574)

Sport Against Violence and Exclusion

II Sport i kapacitet zajednice

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Definicija sporta

- Definicija sporta prema Savjetu Evrope (2001):

„Sport podrazumijeva sve oblike fizičke aktivnosti koji, povremenim i organiziranim sudjelovanjem, imaju za cilj izražavanje ili poboljšanje fizičke kondicije i mentalnog stanja, formiranje društvenih odnosa ili postizanje rezultata u nadmetanju na svim nivoima.“

Socijalna priroda sporta u odnosu na izgradnju kapaciteta zajednice

- Sport ima značajan potencijal za društveni razvoj, naročito u izgradnji:
 - lokalnih vještina,
 - znanja i resursa,
 - povećanja socijalne kohezije,
 - olakšavanja dijaloga zajednice,
 - razvoja liderstva i
 - poticanja građanskog sudjelovanja

Društveni značaj sporta

- Sport može doprinijeti društvu na indirektan način, kroz pozitivan doprinos odnosima s „obrazovnim radnicima“ i drugima
- Za mnoge mlade ljude sport ima poseban uticaj kroz:
 - obrazovnu politiku,
 - izbjegavanje socijalne isključenosti i nasilja
 - dokaze koji upućuju na to da sport može pomoći u boljoj integraciji među mladima sa invaliditetom,
 - promociju zdravog načina života

Aktivno sudjelovanje zajednice zavisi o:

- jakoj infrastrukturi zajednice koja se sastoji od mreža agencija i civilnih organizacija;
- osjećaju lokalnog identiteta, solidarnosti i jednakosti; i
- visokom nivou međuljudskog povjerenja i podrške (Putman 2000)

Sport za razvoj (S4D)

- Praksa „Sport za razvoj“ (S4D) može djelotvorno olakšati dimenzije kapaciteta zajednice u izgradnji:
 - lokalnih vještina, znanja i resursi,
 - povećanja socijalne kohezije,
 - olakšavanja struktura i mehanizama za dijalog u zajednici,
 - razvoja liderstva i
 - promociju građanskog sudjelovanja
- Razvoj zasnovan na sportu često izaziva veliko zanimanje stanovnika, donatora i donosioca odluka
- Primjenjujući načela izgradnje kapaciteta zajednice, sport može biti jedinstveno pozicioniran kako bi poboljšao održive inicijative za razvoj zajednice

Zajednice u razvoju

- Akcijski sportski programi namijenjeni su radnicima u zajednici / sportu, koji bi trebali:
 - uspostaviti ili stvoriti lokalni interes za sport;
 - razviti kapacitete za prikupljanje sredstava za lokalne sportske aktivnosti i pripremiti ponude za odgovarajuće resurse;
 - djelovati kao katalizator i povezivati se sa ključnim agencijama kako bi se osiguralo da mogu intervenirati, kada se ukaže prilika, na podršku pojedincima ili grupama u ispunjavanju drugih individualnih ili društvenih ciljeva (kao što su savjetovanje o zapošljavanju ili lobiranje za ne-sportska pitanja);
 - podržavati grupe i zajednice u njihovim naporima da uspostave stvarno vlasništvo nad lokalnim resursima, kao što su sportski objekti i time povećaju svoje sudjelovanje;
 - identificirati i obučiti lokalne sportske lidere, voditelje timova, trenere i pomoćnike kako bi se osigurala infrastruktura za samoodržive aktivnosti

SHEMA USPJEŠNOG PROGRAMA - PLANIRANJE

- **Partnerstva i dogovoreni ciljevi**

Od vitalne je važnosti imati međusobno razumijevanje između svih sudionika. Postoji potreba za stvaranjem radnog okruženja za sve sudionike, osoblje i učesnike

- **Ciljevi i pokazatelji uspješnosti**

Vitalni dijelovi procesa konsolidacije su: postavljanje jasnih i mjerljivih ciljeva i pridruženih radnih programa, uz pomno planirane i dogovorene strategije za razvoj sporta u zajednici. Ciljevi i pokazatelji uspješnosti moraju odrediti ljudi koji razumiju lokalne probleme, u realnim vremenskim rokovima.

- **Osoblje**

Ako je moguće, svi zaposlenici trebaju biti na dužnosti prije početka programa i doprinijeti razvoju strategije

SHEMA USPJEŠNOG PROGRAMA - PLANIRANJE

- **Identitet i status**

Za uspješan razvoj sporta u zajednici treba uspostaviti odgovarajući identitet i relevantan profesionalni razvoj

- **Dugoročna predanost**

Lokalne agencije trebale bi se obavezati na razvoj sporta (što je jedna od obaveza prema konceptima razvoja zajednice)

To bi trebao biti dugoročni projektni pristup

SHEMA USPJEŠNOG PROGRAMA - DOSTAVA

- **Inovacija**

Tradicionalne sportske strukture moraju se prilagoditi kako bi se koristili novi i kreativni načini privlačenja tradicionalno neaktivnih grupa (s malim interesom za sudjelovanje)

- **Oснаživanje i vlasništvo**

Koncept "osnaživanja" je ključan

Sudionicima treba omogućiti da utiču na stil, organizaciju i atmosferu lokalnih sportskih mogućnosti

Važno je izgraditi povjerenje, uključiti sudionike i pratiti napredak

- **Samoodrživost**

Ako je program vremenski ograničen, potrebno je što ranije razmotriti održivost

SHEMA USPJEŠNOG PROGRAMA - DOSTAVA

- **Upravljanje**
Od vitalne je važnosti razjasniti hijerarhiju zapovijedanja od početka
- **Osooblje**
Sportske inicijative unutar socijalno isključenih skupina zahtijevaju prilagođene grupe vještina:
sportske sposobnosti,
komunikacijske vještine i
suosjećanje sa ljudima koji su slabo motivirani za sudjelovanje
- **Treniranje**
Partnerima treba omogućiti programe obuke o vještinama razvoja zajednice

SHEMA USPJEŠNOG PROGRAMA - DOSTAVA

- **Kontinuirana podrška**
Profesionalni sportski lideri trebaju podržavati lidere zajednice
- **Razvoj sporta**
Nove sportske zajednice zaslužuju jednak pristup strukturama nastupa, kvalitetnim trenerima i konkurentnim mogućnostima
- **Sportski objekti**
Objekti moraju biti lokalni, jer ih zajednica koristi

SHEMA USPJEŠNOG PROGRAMA - DOSTAVA

- **Oprema i transport**
 - Osigurajte da je sva potrebna oprema dostupna na treninzima
 - Po potrebi osigurajte prevoz
 - Potaknite lokalne klubove i organizacije da rade sa svojim ciljnim grupama

UČESNICI

- **Identificirajte potencijalne učesnike**
- Društveno isključene osobe ili grupe mogu biti teško dostupne i obično ne stavljaju sport visoko na listu prioriteta
- Potrebno je uložiti mnogo napora u približavanje tim osobama / grupama, kroz kampanje za podizanje svijesti i motivacijske inicijative na nivou lokalnih zajednica.
- **Privlačenje učesnika**
 - Koristite različite lokacije za popularizaciju, kao što su centri za zapošljavanje, poslovni centri, uredi lokalne zajednice itd.
 - Pobrinite se da kampanja popularizacije bude informativno koncizna i jasno strukturirana – vremena i mjesta održavanja, datumi početka, aktivnosti, troškovi, dobrodošlica početnicima, kontaktne tačke

Kako učiniti članove zajednice dugoročnim sudionicima u sportu?

- Pružiti povoljne mogućnosti
- Osigurati široku paletu aktivnosti
- Potaknuti početnike
- Osigurati mogućnosti u dostupnim objektima
- Po potrebi osigurati prevoz
- Osigurati potrebnu opremu
- Pokrenuti aktivnosti tokom dana, posebno popodne
- Biti pouzdani - ako se predviđa neka aktivnost, osigurajte da se ona odvija
- Koristiti istog lidera za svaku sesiju kako biste uspostavili odnos
- Pitajte koje su aktivnosti poželjne i koje je optimalno vrijeme i mjesto
- Očekujte lagan početak
- Budite prilagodljivi
- Ostavite vrijeme za zajednički kontakt i razvojni rad
- Stalno pratiti i vrednovati program
- Shvatite da će većina korisnika biti više zainteresirana za zabavu nego za visoki nivo znanja
- Imajte na umu da različite grupe imaju različite potrebe

Ograničenja istraživačkih dokaza za brojne tvrdnje o uticaju sporta

- Empirijski pristup pokazao je izazove u mjerenju mnogih tvrdnji o djelotvornosti sportskog sudjelovanja, kao i na odvajanju od drugih uticaja, zbog poteškoća u odabiru odgovarajućih načina provjere.
- Indirektni uticaj sporta na društvene procese
- "Mjerenje uzroka i posljedica - između inputa i stvarnih promjena ponašanja - predstavlja određene poteškoće,, (Coalter, 2002).

Zaključak

- Sport doprinosi razvoju zajednice zbog sve prisutnijih socijalnih i ekonomskih karakteristika
- Sport privlači građane koji redovno sudjeluju u sportskim aktivnostima
- Sport potiče i njeguje važne vrijednosti kao što su timski duh, solidarnost, tolerancija i fair play, što utiče na individualni razvoj i lično ispunjenje
- Građani koji sudjeluju u sportu potiču se da aktivno doprinose društvu, što ima za posljedicu povećanje broja aktivnog građanstva
- Primjena pozitivnih karakteristika sporta u procesu izgradnje kapaciteta zajednice poboljšava razvoj zajednice
- Planiranje i implementacija programa treba se provoditi u suradnji svih zainteresiranih strana, posebno ciljnih grupa

Zaključak

- Oni koji se bave sportom i razvojem zajednice trebaju razviti međusobno razumijevanje i povjerenje;
- Davatelji usluga u sportu trebaju primjenjivati pristup koji se bazira na potrebama (umjesto na pristupu vođenja proizvoda), što zahtijeva razvijeno razumijevanje ciljne grupe, uključujući ne samo prirodu ograničenja sudjelovanja, nego i vrijednosti, stavove i prioritete dotične grupe.
- Kako bi se postigao maksimum u postizanju širih društvenih ciljeva ciljne grupe u zajednici, ti se programi moraju planirati na detaljan i sistematičan način

Sekcija znanja / Zadaci

1. Šta je kapacitet zajednice?
2. Koja je razlika između izgradnje kapaciteta i razvoja zajednice?
3. Koja je uloga sporta u izgradnji i razvoju kapaciteta zajednice?
4. Opišite strukture i mehanizme djelovanja zajednice
5. Navedite elemente uspješnih programa

Reference List

- Edwards, Michael B. (2015). The role of sport in community capacity building: An examination of sport for development research and practice. *Sport Management Review*. 18(1): 6-19.
doi.org/10.1016/j.smr.2013.08.008
- Coalter, F. (2002), *Sport and Community Development: A Manual* , SportsScotland.
- Hamilton, E. (1992). *Adult Education for Community Development*. New York: Greenwood Press.
- Müller, E., Appleton, M. R., Ricci, G., Valverde, A. and Reynolds, D. (2015) 'Capacity development', in G. L. Worboys, M. Lockwood, A. Kothari, S. Feary and I. Pulsford (eds) *Protected Area Governance and Management*, pp. 251–290, ANU Press, Canberra.
- Putnam, R D (2000) *Bowling alone: the collapse and revival of American community*, New York, Simon and Schuster
- *capacity building definition*: https://www.who.int/tobacco/control/capacity_building/background/en/
- Capacity development definition:
https://www.undp.org/content/dam/aplaws/publication/en/publications/capacity-development/support-capacity-development-the-undp-approach/CDG_Brochure_2009.pdf

Sport Against Violence and Exclusion

II Osnaživanje za socijalno uključivanje kroz sport

TRENER

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Sadržaj

- Što je socijalna uključenost?
- Je li socijalna uključenost povezana sa sportom?
- Koji faktori doprinose osnaživanju uključivanja djece i mladih.
- Kako napraviti od pojedinačnog globalni projekat?

- Nedavno pokrenuti politički dokumenti označavaju promjenu prioriteta u zahtjevima za socijalnim koristima sporta i fizičke aktivnosti (vlada Ujedinjenog Kraljevstva; UN; EU).
- Sport, posebno sport mladih i sport za djecu, mogu igrati ključnu ulogu u socijalnom uključivanju.
- Sport razvija individualne kvalitete (timski rad, fair play i karakter) i čini pojedince boljim i sposobnim za rad i doprinos društvu (Mangan 2000; Shields & Bredemeier 1995)

INDIVIDUA

ZAJEDNICA

Prebacivanje fokusa s pojedinca na zajednicu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Termini socijalnog uključivanja

Pojam koji sumira niz pitanja koja se tiču siromaštva, socijalnih nepravdi i nejednakosti, pitanja koja bi se činila univerzalna i prevladavajuća u svim društvima.

Socijalna isključenost može poprimiti različite oblike, kao što su nedostatak pristupa moći, znanja, usluga, objekata, izbora i mogućnosti.

„Socijalna isključenost odnosi se na višestruke i promjenjive faktore koji rezultiraju isključenjem ljudi iz normalnih razmjena, praksi i prava modernog društva“ (Komisija Evropske zajednice 1993)

Nova perspektiva koju je predstavio De Haan (1998) ukazuje da socijalna uključenost / isključenost nisu samo stanja ili situacije, nego i procesi. Po toj teoriji pojedinci su uključeni / isključeni i nadilaze preraspodjelu resursa, daleko od kulturnog i društvenog identiteta, a blizu snage stresa..

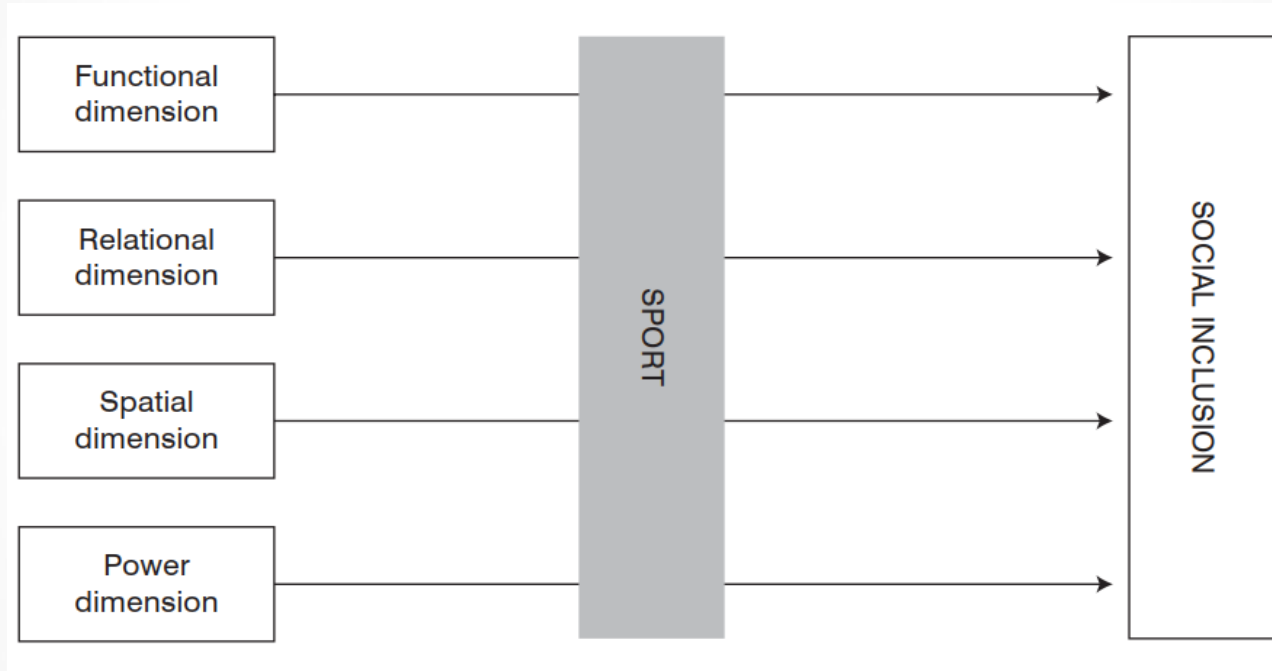

Sport i socijalna uključenost

Sport je prilika (društvena aktivnost, stvaranje prijatelja, umrežavanje koje smanjuje socijalnu izolaciju, komunikacija, igra).

Potencijalni doprinos sporta socijalnoj uključenosti / isključenosti (Bailey 2005)

Funkcionalna dimenzija

Tvrdi se da sport pruža mogućnosti za razvoj vrednovanih sposobnosti i kompetencija, kao i praktične dokaze u prilog sportskog doprinosa interpersonalnim i ličnim vještinama

Potreba pojedinaca za saradnjom, razvijanje vještina poput

- **Saradnja** (Miller et al. 1997).
- **Povjerenje** (Priest 1998),
- **Empatija** (Moore 2002),
- **Lična odgovornost** (Hellison 2003)

Primjeri: Hellisonov model lične i društvene odgovornosti (2003)

Ennisov nastavni plan Sport za mir (1999)

Dimenzija odnosa

- Osjećaj društvene prihvaćenosti
- Sport uključuje veliki broj ljudi i djece u sport kao igrače, organizatore, trenere ili gledatelje.
- Sport i okupljanje porodice, te poticanje ljudi na interakciju u široj zajednici. Roditelji se približavaju djeci!

Koja je cijena? Sudjelovanje u većini sportova u razvijenim zemljama košta (posebna odjeća, oprema, putovanja, članstvo, osiguranje, treniranje) (Collins 2004)

Prostorna dimenzija

Sport ujedinjuje pojedince iz različitih društvenih i ekonomskih sredina u zajednički interes u aktivnostima.

- Sportski neverbalni format može lakše prevladati jezične i kulturne barijere nego druga područja društvenog života.
- Interakcija među zajednicama
- Sport može ljudima i zajednicama ponuditi posebno mjesto susreta

Dimenzija snage

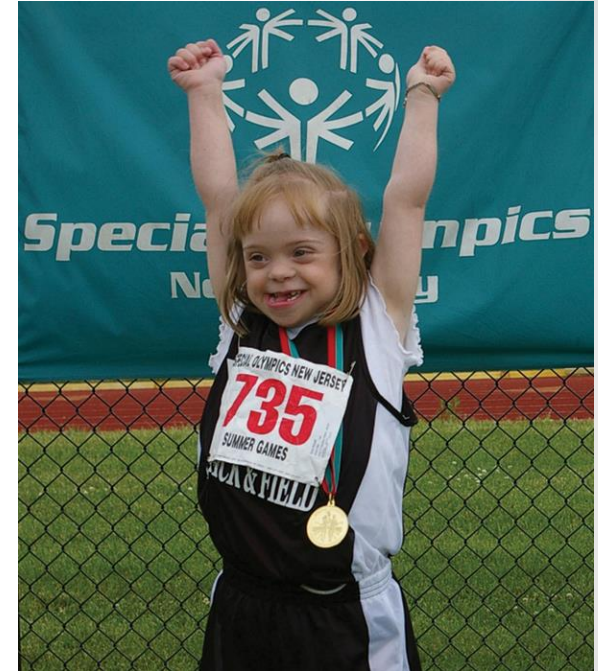
Sport povećava osjećaj kontrole pojedinaca nad njihovim životima.

Sport povećava “zajednički kapital” širenjem i podrškom društvenih mreža.

Sportska iskustva socijalno marginaliziranih skupina, kao što su žene i manjinske etničke skupine.

Neke sportistkinje izvještavaju da imaju jači osjećaj identiteta i vlastitog usmjerenja kao rezultat njihovog angažmana u sportu.

Sudjelovanje u sportskim aktivnostima povećava dječje i samopoštovanje mladih ili zato što sportisti imaju jak javni identitet (Brady 1998)

U pravcu socijalne uključenosti sporta

Pozitivna iskustva za pojedince u sportskim programima, čime se povećava potencijal za pozitivan društveni učinak

- vjerodostojno liderstvo nad programom
- uključivanje mladih u donošenje odluka
- naglašavanje značaja društvenih odnosa usmjerenih na procese učenja

Sport za mlade i socijalna uključenost

Pristup sportu u pojmu inkluzije:

Mnoge zemlje, umjesto da uključuju mlade ljude i djecu kroz sport, one zapravo isključuju one koji potiču iz nasilnih porodica i narušenih socioekonomskih prilika, potom djecu iz marginaliziranih grupa i sa nižim obrazovnim statusom. Djeca trebaju biti uključena u mrežu sportskih aktivnosti kako bi povećali društvene i međuljudske sposobnosti.

Agencija – proces uključivanja trebaju institucije; projekti koji uključuju isključene mlade ljude u procesu donošenja odluka (Long et al. 2002) jer se čini da su sportski programi najuspješniji kada imaju djelotvorno, po mogućnosti lokalno, liderstvo.

Sport i fizička aktivnost nisu a priori dobra ili loša za djecu, ali imaju potencijal proizvesti i pozitivne i negativne rezultate!

- **Stvaranje** uslova potrebnih da sport ima korisne rezultate

Učiniti radnje i interakcije trenera i nastavnika na način da utiču na to u kojoj mjeri djeca i mladi doživljavaju pozitivne aspekte i ostvaruju veliki potencijal sporta

- Uticaj sporta određivat će se učestalošću i intenzitetom sudjelovanja i stepenom privrženosti tokom vremena sudionika.

- Poboljšanje fitnesa i zdravlja ima implikacije za razvoj tehničkih i socijalnih vještina, a posebno stavova i vrijednosti

RASPRAVITE I PITAJTE SAMI SEBE

Može li sport doprinijeti prepoznatljivim i dalekosežnim postupcima do postizanja važnih rasprostranjenih društvenih rezultata?

Može li sport zajedno okupiti ljude iz različitih sredina?

Može li sport djelovati kao sila društvene transformacije i promjene?

Može li sport doprinijeti socijalnoj uključenosti?

DA - sport MOŽE doprinijeti prepoznatljivim i dalekosežnim postupcima do postizanja važnih rasprostranjenih društvenih rezultata!

DA - sport MOŽE okupiti ljude iz različitih sredina!

DA – sport MOŽE djelovati kao sila društvene transformacije i promjene!

Da - sport MOŽE doprinijeti socijalnoj uključenosti!

Zadaci

Praktični primjeri

Problem - strategije u malom okruženju

STUDIJ SLUČAJ – koje je vaše rješenje?

Reference List

- Long, J., Welsh, M., Bramham, P., Butterfield, J., Hylton, K., and Lloyd, E. (2002) *Count Me In: The Dimensions of Social Inclusion through Culture and Sport*. London: Department of Culture, Media and Sport.
- Holt, L. Nickolas (ed) (2016), *Positive Youth Development Through Sport*, Rutledge, New York.
- Mangan, J. A. (2000) *Athleticism in the Victorian and Edwardian Public School: The Emergence and Consolidation of an Educational Ideology* (3rd edn). London: Frank Cass.
- Miller, S. C., Bredemeier, B. J. L., and Shields, D. L. L. (1997) 'Sociomoral education through physical education with at-risk children', *Quest*, 49: 114–29.
- Commission of the European Communities (1993) *Background Report: Social Exclusion – Poverty and Other Social Problems in the European Community*. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.
- De Haan, A. (1998) 'Social exclusion: an alternative concept for the study of deprivation?', *IDS Bulletin*, 29: 10.
- Bailey, R. P. (2005) 'Evaluating the relationship between physical education, sport and social inclusion', *Educational Review*, 57: 71–90.
- Priest, S. (1998) 'Physical challenge and the development of trust through corporate adventure training', *Journal of Experiential Learning*, 21: 31–4.
- Moore, G. (2002) 'In our hands: the future is in the hands of those who give our young people hope and reason to live', *British Journal of Teaching in Physical Education*, 33(2): 26–7.
- Hellison, D. (2003) *Teaching Responsibility through Physical Activity* (2nd edn). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Miller, S. C., Bredemeier, B. J. L., and Shields, D. L. L. (1997) 'Sociomoral education through physical education with at-risk children', *Quest*, 49: 114–29.
- Collins, M. (2004) 'Sport, physical activity and social exclusion', *Journal of Sport Science*, 22: 727–40.
- Brady, M. (1998) 'Laying the foundation for girls' healthy futures: can sports play a role?', *Studies in Family Planning*, 29(1): 79–82.
- Long, J., Welsh, M., Bramham, P., Butterfield, J., Hylton, K., and Lloyd, E. (2002) *Count Me In: The Dimensions of Social Inclusion through Culture and Sport*. London: Department of Culture, Media and Sport.

Sport Against Violence and Exclusion

III OSNAŽIVANJE RANJIVIH SOCIJALNIH GRUPA KROZ SPORT

Trener

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Sadržaj

- Definiranje socijalnih i ranjivih društvenih skupina (socijalna ranjivost)
- Funkcionalne dimenzije
- Preporuke za praksu
- Uloga sporta
- Pitanja i zadaci

PREGLED

Prva lekcija nudi kratko objašnjenje i definicije socijalnih i ranjivih društvenih grupa. U kasnijem dijelu prezentacije (ostale lekcije) dat će se neki primjeri. Ova tema također ima zadatak potaknuti i izazvati čitatelje (studente, nastavnike, profesore, istraživače, ...) da nađu različite načine rješavanja problema socijalne isključenosti, društvenog angažmana itd. među ranjivim društvenim grupama djece korištenjem sporta i fizička aktivnosti kao metode.

Socijalne grupe - definicije

- Postoji više različitih načina na koje možemo definirati socijalne grupe, ovdje ćemo pokušati dati najprikladnije (od nekoliko autora):
- „Broj jedinica u neposrednoj blizini jedna drugoj“ (E.S.Bogardus)
- „Kad god se dvije ili više osoba spoje i utiču jedna na drugu“ (Ogburn & Nimkoff)
- „Skup pojedinaca koji su organizirani i imaju zajedničke interese i aktivnosti“ (Arnold Green)

Ranjive socijalne grupe

Vrlo često predstavljamo grupe ljudi kao što su: beskućnici, imigranti, nacionalne manjine, siromašni, invalidi, različita rasa / boja kože, djeca s teškoćama u razvoju, ... koji nisu jednako prihvaćeni od ostatka društva.

Ranjive socijalne grupe

- Ranjive socijalne grupe također se mogu definirati na različite načine. Teško je dati tačnu definiciju onoga što te grupe predstavljaju. Neki autori sugeriraju da je „socijalna ranjivost“ proizvod socijalnih nejednakosti - onih društvenih faktora koji utiču ili oblikuju osjetljivost različitih grupa na štetu i koji također reguliraju njihovu sposobnost reagiranja (*Cutter et al. 2003*)
- U tom kontekstu socijalno ugrožene grupe povezane su sa djecom, mladima ili vrlo mladim sportašima koji su diskriminirani na neki način od ostatka okruženja.
- Naša je misija pronaći način da ponovno uključimo te pojedince natrag kao jednaku komponentu okruženja (društva) kroz sport.

Ranjive socijalne grupe

- Kada se promatra ova tema, postoje preklapajući pojmovi kao „socijalna isključenost“, „socijalna marginalizacija“ i „podklasa“, koji opisuju grupe pojedinaca kojima nedostaje pristup nizu poželjnih društvenih resursa i koristi (Sandford i dr. 2006)., a ponekad bi se ti pojmovi mogli zamijeniti.

Funkcionalne dimenzije Hellisonov TPSR

- Hellison vjeruje da bi se odgojitelji uvijek trebali pitati je li njihov pogled i način podučavanja vrijedan - a što je još važnije, je li vrijedno ono što radimo?
- Hellisonov model odgovornosti - Podučavanje lične i društvene odgovornosti (TPSR), predstavlja 6 nivoa ponašanja među djecom (od 0 do 5).
- Na primjer, nulti nivo izgleda kao guranje, uvredljivo ponašanje i agresivna igra (prisutna među socijalno ugroženom djecom - koja se često maltretiraju), gdje nivo 5 predstavlja integriranje TPSR vrijednosti u druga područja života.
- Sljedeći slajd kratko će opisati svaki nivo TPSR-a

Hellisonov TPSR model

Nivo 0 – Egocentrik- nedostatak samokontrole, nije timski igrač

Nivo 1 – Poštivanje prava i osjećaja drugih - samokontrola i mirno rješavanje sukoba

Nivo 2 – Napor i saradnja - slagati se, biti samopokretač, pokušavati nove zadatke

Nivo 3 – Samousmjeravanje – Biti na zadatku, postaviti i držati se ličnih ciljeva i odupirati se pritisku vršnjaka

Nivo 4 – Pomaganje drugima i liderstvo – pokazuju brigu, osjetljivost i zabrinutost za druge u razredu

Nivo 5 – Primjena TPSR izvan sportskog terena – Integriranje vrijednosti TPSR-a u druga područja života - kao primjeri iz prakse

Preporuke za praktični rad

- Hellisonov TPSR model mogao bi se uspješno koristiti za suzbijanje nasilja nad socijalno ugroženom djecom u školama (uglavnom osnovnim i srednjim školama).
- Osim ovog modela, postoje i neke vještine koje treba primijeniti i koje su od posebne važnosti, kao što su:
 1. Saradnja sa porodicom djeteta
 2. Poticanje grupne kohezije
 3. Korištenje strategija inkluzivnog obrazovanja
 4. Promoviranje građanske svijesti
 5. Prepoznavanje opasnih situacija

Preporuke za praktičan rad

- Postoji mnogo intervencijskih programa osmišljenih za ponovno uključivanje „nezadovoljnih“ ili „otpuštenih“ mladih ljudi (Long et al. 2006). Ti programi obično imaju široke ciljeve koji su usmjereni na smanjenje devijantnog ponašanja, podizanje aspiracija i promoviranje pozitivnog društvenog razvoja (Merton i Parrott 1999).
- Sport ima za cilj prevladati razlike između djece iz istog društva i okruženja
- Potrebno je osmisliti programe fizičke aktivnosti koji će uključivati socijalno ugroženu djecu sa dugoročnim dejstvom. Takav bi program trebao olakšati pozitivan lični i društveni razvoj mladih, razviti timski rad, komunikaciju i potaknuti poboljšanje ponašanja. Primjerice, kada se dijete koje je isključeno iz društva osjeća kao dio tima (i prihvaćen od tima), postižu se pozitivne pretpostavke za napredak.

Preporuke za praktičan rad

- Bez obzira na program fizičke aktivnosti, neupućeni mladi ljudi trebali bi imati prednost kada se pridružuju tim programima, kao što su:
 1. Popust ili besplatno sudjelovanje
 2. Besplatan prevoz za sudjelovanje u programu
 3. Sudjelovati jednako kao i drugi itd...

- Cjelokupno društvo treba imati koristi od ponovnog uključivanja socijalno isključene djece. Ta djeca moraju imati osjećaj pripadnosti!

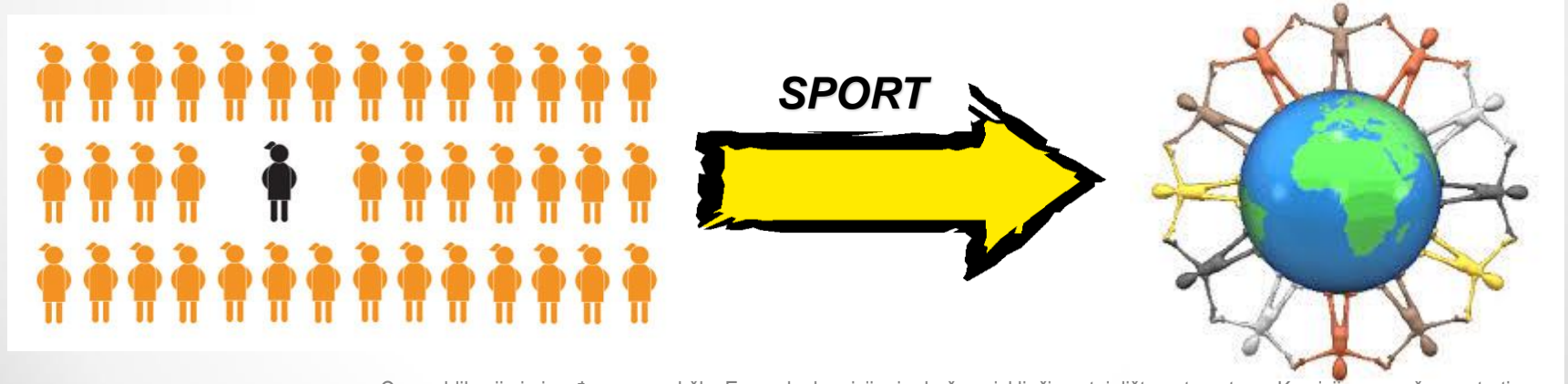
Uloga sporta

- „Sport“ je kolektivna imenica i obično se odnosi na niz aktivnosti, procesa, društvenih odnosa i pretpostavljenih fizičkih, psiholoških i socioloških rezultata. Te aktivnosti uključuju individualne, partnerske i timske sportove; kontaktne i beskontaktne sportove; motorizovane ili perceptualno dominirane sportove; različit prioritet na strategiji, vjerojatnosti i fizičke vještine; i konkurentne, samorazvojne i isključivo rekreacijske aktivnosti (Coalter 2001)
- Sport England (1999) je sugerirao da sport može značajno doprinijeti širokom rasponu pozitivnih socijalnih rezultata, uključujući smanjeni kriminal mladih, poboljšanu kondiciju i zdravlje, smanjeno izostajanje sa posla, poboljšani stav prema učenju među mladim ljudima i pružanje mogućnosti za „Aktivno građanstvo“.

Uloga sporta

- Socijalno ugrožene grupe ljudi mogu se također definirati kao socijalno isključene grupe.
- „Socijalna isključenost odnosi se na višestruke i promjenjive faktore koji rezultiraju isključenjem ljudi iz normalnih razmjena, praksi i prava savremenog društva“ (Komisija Evropske zajednice, 1993)

Uloga sporta

- Neka su istraživanja izvijestila o nizu prepreka sudjelovanju manjinskih etničkih zajednica, uključujući nedostatak prihvaćanja vrijednosti sporta, strah od diskriminacije, odsustvo uzora i neodgovarajućih objekata i usluga (SportScotland, 2001)
- Mnoga istraživanja objašnjavaju prisutnost diskriminacije u manjinskom etničkom porijeklu (muškarci i žene) i na taj način ih čine ranjivom socijalnom grupom
- Predložena određenim istraživanjem, žene i djevojčice imaju manju vjerojatnost da sudjeluju u sportu nego njihove muške kolege, a kombiniranje spola i etničke pripadnosti u sportu diskriminirano je u nekim grupama više nego u drugim.

Uloga sporta

„Biti žensko i imati bangladeško, pakistansko, afričko i indijsko porijeklo naglašava razliku u sudjelovanju“ (Carroll, 1993)

- Osnaživanje tih grupa je potrebno kako bi se prevladale očite razlike sa kojima se svakodnevno susrećemo...

Uloga sporta

- Uzorci ograničenog pristupa i mogućnosti pojavljuju se i među mladima sa invaliditetom. Na primjer, jedna je anketa pokazala da je za mlade osobe sa invaliditetom manje vjerojatno da će sudjelovati u vannastavnim ili vanškolskim sportskim aktivnostima (Finch et al., 2001)
- Razvoj osnovne fizičke kompetencije, koja se razvija kroz kvalitetan program fizičkog odgoja, ima snažan učinak na samopoštovanje, samopouzdanje i vršnjačko prihvaćanje (Bailey, 2000).
- Bitno je da djeca i mladi imaju mogućnost sudjelovanja, bez ikakve rasprave o socijalnoj isključenosti!

Uloga sporta

Sve se više priznaje da tjelesni odgoj i školski sport pružaju odgovarajuće postavke za promicanje osobnog i društvenog razvoja mladih (Hellison et al. 2000; Larson i Silverman 2005). U tom smislu, osnaživanje socijalno ugroženih skupina kroz sport, pretežno djecu, jedan je od najučinkovitijih načina za njihovo povezivanje i ponovno uključivanje...

Sport je alat koji ima moć povezivanja različitih ljudi i čini ih jednakima!!!

...On također želi da se igra...

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pitanja i zadaci

- Šta mislite, koja je najranjivija društvena grupa u vašem gradu?
- Pokušajte osmisliti program za socijalno ugroženu djecu u vašem okruženju?
- Bi li vaš program uključivao neke povlastice (ako da-koje)?
- Koliko će trajati program?
- Šta biste očekivali na kraju programa koji ste osmislili?

Reference List

Sport Against Violence and Exclusion

- Bailey, R. P. (2000a) Movement development and the primary school child, in: R. P. Bailey & T.M. Macfadyen (Eds) Teaching physical education 5–11 (London, Continuum).
- Carroll, R. (1993) Factors influencing ethnic minority groups' participation in sport, *Physical Education Review*, 16(1), p. 59.
- Coalter, F. (2001) *Realising the potential: the case for cultural services: sport* (London, Local Government Association).
- Commission of the European Communities (1993) *Background report: social exclusion—poverty and other social problems in the European Community* (Luxembourg, Office for Official Publications of the European Communities).
- Cutter, S.L., Boruff, B.J., Shirley, W.L.(2003) Social vulnerability to environmental hazards, *Social Science Quarterly*, 84(2), 242-261.
- Finch, N., Lawton, D., Williams, J. & Sloper, P. (2001) *Disability Survey 2000: survey of young people with a disability and sport—findings* (York, University of York Social Policy Research Unit).
- Hellison, D., Cutforth, N., Kallusky, J., Martinek, T., Parker, M., and Stiehl, J. (2000) *Youth Development and Physical Activity: Linking Universities and Communities*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Hellison, D. (2003) *Teaching Responsibility through Physical Activity* (2nd edn). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Larson, A., and Silverman, S. J. (2005) 'Rationales and practices used by caring physical education teachers', *Sport, Education and Society*, 10(2): 175–94.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Reference list

Long, J., Welch, M., Braham, P., Butterfield, J., and Hylton, K. (2002) Count Me In: The Dimensions of Social Inclusion through Culture, Media and Sport. Leeds: Leeds Metropolitan University.

Merton, B., and Parrott, A. (1999) Only Connect: Successful Practice in Educational Work with Disaffected Young Adults. Leicester: NIACE.

Sandford, R. A., Armour, K. M., and Warmington, P. C. (2006) 'Re-engaging disaffected youth through physical activity programs', British Educational Research Journal, 32: 251–71.

Sport England (SE) (1999) Best value through sport: the value of sport to local authorities (London, SE).

SportScotland (2001) Sport and ethnic minority communities: aiming at social inclusion (Edinburgh, SS).

Sport Against Violence and Exclusion

IV TRANSFORMACIJA ZAJEDNICA KROZ SPORT

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Sadržaj

- Omladinski sportski programi
- Razvojni model sudjelovanja u sportu
- Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Omladinski sportski programi

Kontekst (dizajn) sportskih programa mladih može igrati značajnu ulogu u sportskim iskustvima i rezultatima mladih

Omladinski sportski programi

Sportski pristupi PYD-u postoje

Oni koji postoje uključuju

- Životne vještine u sklopu programa First Tee,
- SUPER (Sportski savez za promicanje obrazovanja i rekreacije),
- Odgovornost podučavanja kroz fizičku aktivnost, i
- Hokowhitu program (Danish et al., 2004).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Razvojni model sudjelovanja u sportu

Tri cilja sportskog sudjelovanja (Cote & Fraser-Thomas, 2008):

1. Poboljšati fizičko zdravlje
2. Razviti motoričke sposobnosti
3. Potaknuti psihosocijalni rast

Razvojni model sudjelovanja u sportu

1. Sportski programi nude mogućnosti mladima da budu fizički aktivni, što može dovesti i do poboljšanja njihovog **mentalnog zdravlja**
2. Sportski programi za mlade su ključni za razvoj njihovih motoričkih sposobnosti;

Ove vještine su osnov za učešće odraslih u rekreacijskom sportu kao i za buduće državne sportske zvijezde

3. Sportski programi za mlade se odavno smatraju važnim za psihosocijalni razvoj, te nude mogućnosti učenja važnih životnih vještina, poput saradnje (druženje), donošenje odluka, disciplina, liderstvo, rješavanje problema i samokontrola (Cote & Fraser-Thomas, 2008)

Razvojni model sudjelovanja u sportu

Razvojni model sudjelovanja sporta prema Cote i kolegama osigurava okvir sa smjernicama koji podržavaju kontinuirano sudjelovanje u sportu svih mladih, zdravstvene koristi od bavljenja sportom i psihosocijalni razvoj kroz sport (DMSP: Cote, 1999; Cote and Hay, 2002; Cote and Fraser-Thomas, 2008)

MODEL

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Razvojni model sudjelovanja u sportu

Iako dostupna literatura ističe neke od potencijalnih negativnih društvenih normi povezanih sa sudjelovanjem mladih u sportu (npr. nasilje, agresija, loše sportsko ponašanje i nisko moralno rasuđivanje: Bredemeier 1995; Lemyre et al. 2002), omladinski sportski programi imaju potencijal razviti pozitivne vrijednosti (Côté 2002).

SPORTSKO PONAŠANJE

SAMOKONTROLA

TVRDNJA

ODGOVORNOST

SARADNJA

FAIR PLAY

SAOSJEĆANJE

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Razvojni model sudjelovanja u sportu

Bazirano na sportskim istraživanjima mladih, posebno CSP-a i DMSP-a kolega, izrađeni su sljedeći prijedlozi za sportske programe mladih sa ciljem promoviranja pozitivnog razvoja mladih(Cote et al., 2008)

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Sudjelovanje u sportu može se vrednovati kao ključni kontekst za pozitivan razvoj

Pozitivni razvoj mladih (PYD) je potaknuo ideju da su mlade osobe resursi koje treba kultivirati (Benson, Scales, Hamilton, & Sesma, Jr., 2006)

Ključni faktori PYD fokusiraju se na kontekste koji uključuju mlade osobe, lične karakteristike i razvojne rezultate (Lerner, 2003)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Sudjelovanje u sportu također je povezano s nižim stopama uspostavljanja identiteta, pozitivnim odnosima i iskustvima mreže odraslih!

Sudjelovanje u sportu povezano je s većom stopom inicijative, timskog rada i emocionalne regulacije u poređenju sa drugim strukturiranim aktivnostima (Larson, Hansen, & Moneta, 2006)

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Dječiji sportski programi (uzrast 6–12 godina) trebaju uključivati interakciju između djece, te između djece i odraslih, koji se baziraju na igri i mogućnostima isprobavanja različitih oblika sportskih aktivnosti

"Uzorkovanje" i "igranje" tokom djetinjstva postavljeni su kao proksimalni procesi koji čine primarni mehanizam za nastavak sportskog sudjelovanja na rekreativnom ili elitnom nivou (Cote et al., 2008)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Većina djece do 12 godina starosti nemaju sposobnost da u potpunosti razumiju takmičarski timski sport

Djeca moraju naučiti surađivati prije nego što nauče kako se takmičiti

Timski sportovi zahtijevaju upotrebu "perspektive treće strane"

**SURAĐIVATI
PRIJE NEGO
TAKMIČITI**

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

- Sport ima potencijal da okupi porodicu
- Biti zajedno ne znači uvijek da će doći do bliske komunikacije
- Djeca mogu osjećati pritisak od strane roditelja
- Roditeljski rad u sportu mladih često reproducira rodne ideje o radu i porodici
- Učesnici sudjeluju u teambuilding aktivnostima koje su osmišljene kako bi unaprijedile komunikaciju i razumjele međusobne snage i slabosti

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

- Učesnici uče i raspravljaju o važnosti da imaju snove za budućnost
- Zatim identificiraju karijere / škole i sportske snove koje će imati za 10 godina u budućnosti
- Lideri među vršnjacima dijele neke od svojih snova

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

- Učesnici uče razliku između snova i ciljeva i kako pretvoriti san u cilj
- Oni identificiraju ljude koji ih podržavaju u postizanju njihovih ciljeva (Čuvari ciljeva) i ljude koji ih mogu spriječiti u postizanju njihovih ciljeva (Rušitelji ciljeva)

SNOVI
I
CILJEVI

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Učesnici uče osobine dostiznog cilja:

- Pozitivno navedeno,
- Specifično,
- Postavljač ciljeva je i pod kontrolom određivača cilja.

Oni prakticiraju razlikovanje ciljeva koji su važni za one koji postavljaju ciljeve i ciljeve koji su pozitivno navedeni

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Sportski programi za adolescente (tj. starije od 13 godina) mogu se promijeniti tako da uključuju proksimalne procese koji se baziraju na specifičnim aktivnostima obuke i specijalizaciji u jednom sportu.

Kao takvi, adolescenti bi trebali imati mogućnost da se ili specijaliziraju za svoj omiljeni sport ili da se nastave baviti sportom na rekreativnom nivou
(Cote et al., 2008)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

- Učesnici uče važnost prepoznavanja vlastitog razgovora, kako razlikovati pozitivno od negativnog samopouzdanja i kako identificirati ključne pozitivne izjave o samopouzdanju koje se odnose na njihove ciljeve
- Tada prakticiraju pozitivne izjave o samopouzdanju

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Razvojni period osobe (tj. dijete ili adolescent) uključenih u sportski program treba biti prioritet trenera, roditelja i odraslih uključenih u sportsko iskustvo

(Cote et al., 2008)

TRENER - RODITELJ

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

- Svako dijete treba da ima priliku da se **bavi sportom** bez obzira na socio-ekonomski status
- Trenutno je prosječni prihod domaćinstva najveći pokazatelj sudjelovanja djeteta u sportu

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Učesnici identificiraju lične snage i uče kako koristiti vještine povezane sa tim snagama i vještinama stečenim u programu u drugim područjima svog života

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Osam osobina postavljanja NRCIM-a trebalo bi provesti u sportskim programima kako bi se (Cote et al., 2008) mladima omogućio kontekst koji promovira razvojnu imovinu i rast :

Životne vještine
Kompetencije
Odgovornost

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

- Sportski programi za mlade moraju biti osmišljeni sa obzirom na zdrav razvoj djece tokom vremena
- Administratori, treneri i roditelji moraju gledati dalje od sljedeće utakmice ili finala sezone kako bi se fokusirali i na dugoročne pozitivne razvojne rezultate djeteta-sportista

(Cote et al., 2008)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

- Učesnici razvijaju svijest o važnosti zdravlja u svim područjima svog života
- Oni također uče kako učiniti promjene kako bi osigurali da žive zdravim načinom života i od njih se traži da se posvete takvom načinu života

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

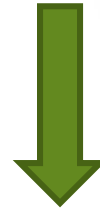
POSTAVLJANJE CILJEVA

RJEŠAVANJE PROBLEMA

TRAŽENJE SOCIJALNE PODRŠKE

pomoći mladima da uspiju u različitim sredinama i doprinesu pozitivnom stavu o životu (Danish, Fazio, Nellen, & Owens, 2002).

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

Uloga trenera i roditelja u sportu više je od samog promoviranja razvoja motoričkih sposobnosti.

Roditelji i treneri imaju značajan uticaj na lični i društveni razvoj djece koja se bave sportom.

S obzirom na važnost ovih odnosa, potrebno je pružiti odgovarajuću obuku koja uključuje načela pozitivnog razvoja mladih svim odraslim liderima u sportskim programima za mlade.

(Cote et al., 2008)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Pozitivan razvoj mladih kroz sport

- Treniranje znanja je višedimenzionalna karakteristika stručnih trenera. To uključuje lično ponašanje trenera, iskustva i strategije za djelotvorno i uspješno ispunjavanje zahtjeva mentorstva (Côté & Gilbert, 2009)
- Interpersonalno znanje je sposobnost poticanja pozitivnih odnosa sa sportistima, roditeljima i ostalim uključenim osobama. Uključuje odgovarajuće i djelotvorne komunikacijske vještine sa pojedincima i grupama (Côté & Gilbert, 2009)

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Reference List

1. Benson PL, Scales PC, Hamilton SF, Sesma AJr. (2006). Positive Youth Development: Theory, Research, and Applications. In: R. M. Lerner & W. Damon (Eds.), *Handbook of child psychology: Theoretical models of human development* (pp. 894-941). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons Inc.
2. Bredemeier BJ. (1995). Divergence in children's moral reasoning about issues in daily life and sport specific contexts. *International Journal of Sport Psychology*, 26, 453–63.
3. Cote J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sports. *The Sport Psychologist*, 13, 395–417.
4. Cote J, Hay J. (2002). Children's involvement in sport: a developmental perspective. In: JM Silva and DE Stevens (Eds.), *Psychological Foundations of Sport*, pp. 484–502. Boston: Allyn & Bacon.
5. Cote J. (2002). Coach and peer influence on children's development through sport. In: JM Silva and D E Stevens (Eds.), *Psychological Foundations of Sport*, pp. 520–40. Boston: Allyn & Bacon.
6. Cote J, Fraser-Thomas J. (2007). Youth involvement in sport. In: P. Crocker (ed.), *Sport Psychology: A Canadian Perspective*, pp. 270-98. Toronto, ON: Pearson.
7. Cote J, Strachan L, Fraser-Thomas J. (2008). Participation, personal development, and performance through youth sport. In *Positive youth development through sport* (pp. 48-60). Routledge.
8. Cote J, Gilbert W. (2009). An Integrative Definition of Coaching Effectiveness and Expertise. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 4(3), 307-23.
9. Danish S, Fazio R, Nellen V, Owens S. (2002). Teaching life skills through sport: Community-based programs to enhance adolescent development. In: JL Van Raalte, BW Brewer (Eds.), *Exploring Sport and Exercise Psychology*, (2nd ed., pp.269–88). Washington, DC: American Psychological Association.
10. Danish S, Forneris T, Hodge K, Heke I. (2004). Enhancing youth development through sport. *World Leisure Journal*, 46(3), 38–49.
11. Larson RW, Hansen DM, Moneta G. (2006). Differing profiles of developmental experiences across types of organized youth activities. *Developmental Psychology*, 42(5), 849-63.
12. Lemyre P, Roberts GC, Ommundsen Y. (2002). Achievement goal orientations, perceived ability, and sportsperson ship in youth soccer. *Journal of Applied Sport Psychology*, 14, 120–36.
13. Lerner RM, Dowling EM, Anderson PM. (2003). Positive youth development: Thriving as the basis of personhood and civil society. *Applied Developmental Science*, 7(3), 172-80.
14. Perkins DF, Noam GG. (2007). Characteristics of sports-based youth development programs. *New Directions for Youth Development*, 115, 75-84.

Sport Against Violence and Exclusion

V Održivi razvoj zajednice kroz sport

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Sadržaj:

- 1) Održivi razvoj zajednice kroz sport
- 2) Razvoj mladih kroz sport
- 3) Korištenje kvalitetnog fizičkog odgoja za promoviranje pozitivnog razvoja mladih
- 4) Buduće smjernice za pozitivan razvoj mladih

Održivi razvoj zajednice kroz sport - PREGLED

- Zajednica je mjesto učešća, koherentnosti i solidarnosti (Purdue i sur., 2000; Taylor, 2003)
- To je mreža društvenih odnosa i emocionalnih veza između njenih članova
- Kako bi stvorili i razvili zajednicu, ljudi se trebaju uključiti i sudjelovati u zajedničkim praksama, kao i biti predani donošenju odluka u saradnji jedni sa drugima (Anyanwu, 1988; Chalmers & Bramadat, 1996; Shaffer & Anundsen, 1993)

Održivi razvoj zajednice kroz sport - PREGLED

- Kako bi se izbjegli problemi velikih zajednica, nekoliko autora sugerira važnost uspostavljanja partnerstva sa vanjskim institucijama ili agentima za promjene
- Agenti promjena djeluju kao posrednici između grupa
- Midgley (1986) sugerira da su agenti promjena ključni faktor u planiranju i realizaciji aktivnosti, jer mogu olakšati kontakt i pomoći u stvaranju zajedničke i neutralne platforme za saradnju unutar i između grupa.

Održivi razvoj zajednice kroz sport - PREGLED

- Važnost vanjskih institucija za proces razvoja strateške zajednice uočili su Kramer i Specht (1975: 14)
- Posrednici pomažu zajednici “da se uključi u planirane kolektivne akcije kako bi se nosili sa socijalnim problemima”.
- Sportski programi i sportski događaji obično se smatraju potencijalnim načinom poticanja komunikacije i zajedničkog slavlja
- Sportski programi i događaji imaju određenu „unutrašnju moć” da aktiviraju ljude, uklone prepreke između grupa i promijene stavove i ponašanje ljudi (Brown et al., 2003; Frye, 1995)

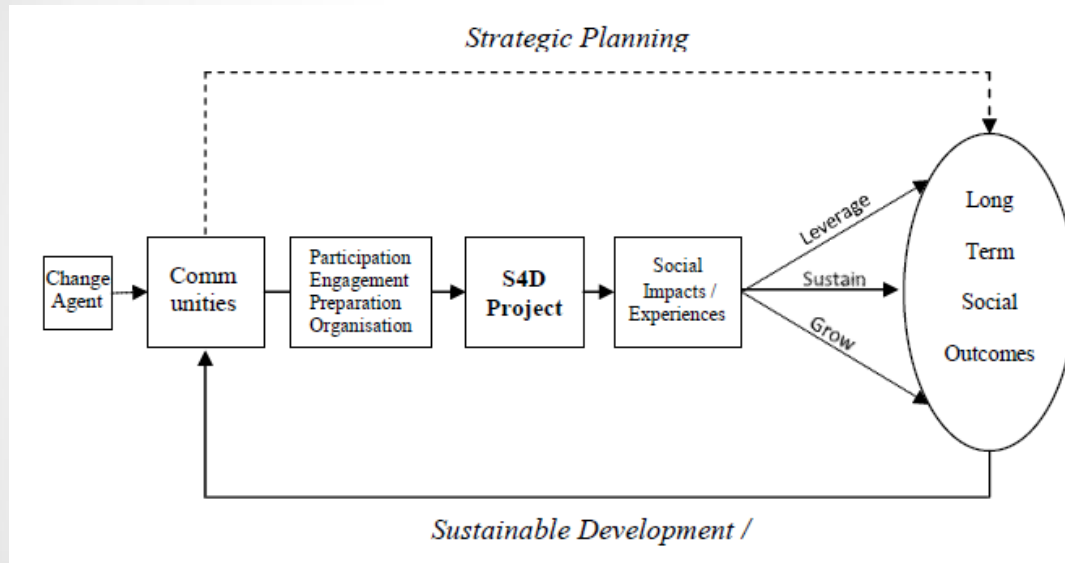

Održivi razvoj zajednice kroz sport - PREGLED

- Kao što smo već govorili u prvoj lekciji, Sport-for-Development (S4D) okvir razmatra rezultate iz teorijskih i praktičnih istraživanja o sudjelovanju zajednice, sportu za razvoj i upravljanju sportom i događajima.
- Ujedno predstavlja pristup koji se bazira na prognozama, a ne na stvarnim rezultatima u skladu sa razumijevanjem i vođenjem strateškog planiranja i istraživanja projekata razvoja sporta i događaja, integrirajući i vizualizirajući društvene procese generirane kroz participativne sportske aktivnosti.

Održivi razvoj zajednice kroz sport - PREGLED

- Okvir S4D podijeljen je na tri međusobno povezana područja upravljanja sportskim događajima, direktnim socijalnim utjecajima i dugoročnim socijalnim rezultatima

Održivi razvoj zajednice kroz sport - PREGLED

- 1) Upravljanje sportskim događajima / programima uključuje planiranje, organiziranje i provođenje S4D projekta; vanjski agent za promjene i lokalne zajednice odlučuju se uključiti i sudjelovati u razvojnim aktivnostima i raditi na ostvarivanju socijalnih ciljeva i ciljeva osnaživanja zajednice
- 2) Sudjelovanje u projektu S4D vodi do direktnih društvenih uticaja koji dolaze u obliku društvenih iskustava; to su prilike za aktivno druženje, slavljenje ili poboljšanje vještina i sposobnosti.
- 3) Direktni društveni učinci mogu se razviti u dugoročne društvene rezultate; različita društvena iskustva mogu se maksimizirati kako bi se postigle trajne društvene posljedice, kao što su stvaranje i razvoj kapaciteta zajednice i / ili uspostavljanje socijalne kohezije (Moscardo, 2007).

Održivi razvoj zajednice kroz sport - PREGLED

- Okvir S4D naglašava da aktivno učestvuje u zajednici i pozitivnim angažmanom ključnih faktora za postizanje održivog razvoja i osnaživanja zajednice.
- Samo ako su ljudi posvećeni postizanju društvenog razvoja, projekti sportskih programa / događanja mogu imati značajnu ulogu u okupljanju (neusklađenih) grupa i doprinosima izgradnje kapaciteta i osnaživanju na integrirani način.
- Da bi se ostvarilo, inicijativni S4D moraju se strateški planirati, upravljati i iskoristiti kako bi postigli željene dugoročne rezultate.

Sekcija znanja / Zadaci

Navedite pitanja samokontrole, opis zadatka

Razvoj mladih kroz sport

Youth development

- Sve je više dokaza da ako je sport strukturiran na pravi način i da su mladi okruženi obučanim odraslim mentorima, pozitivan razvoj mladih je vjerojatniji (Petitpas et al. 2004).
- Nažalost, jednostavno bavljenje sportom ne osigurava da mladi ljudi uče vještine i razvijaju stavove koji će ih pripremiti za produktivnu budućnost

Okvir za pozitivan razvoj mladih

Youth
development

Pozitivan rast najvjerojatnije će se dogoditi kada mladi ljudi:

- su u prikladnom kontekstu za samootkrivanje (tj. dobrovoljna aktivnost koja je suštinski korisna, sadrži jasna pravila i granice, te zahtijeva predani trud tokom vremena),
- okruženi su vanjskim faktorima, uključujući pozitivno okruženje u zajednici s brižnim odraslim mentorima,
- uče ili stiču unutrašnja dobra koja su važna za rješavanje različitih životnih izazova, te ima priliku steći samopouzdanje koristeći te vještine u liderstvu i ulogama u zajednici izvan sporta,
- koristi od rezultata sveobuhvatnog sistema evaluacije i istraživanja koji identificira najbolje prakse i poboljšava pružanje usluga

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Okvir za pozitivan razvoj mladih

- Pokazalo se da je kvaliteta odnosa uspostavljenih u mentorstvu (Catalano et al. 2002) i savjetodavnim interakcijama (Sexton i Whiston 1994) instrumentalna u poticanju prianjanja i pozitivnih ishoda za učesnike.
- Pojedinci koji nisu u stanju izgraditi odnose sa mladima s povjerenjem manje je vjerojatno da će stvoriti okruženje u kojem su učesnici spremni riskirati i gdje znaju da je pravljenje pogrešaka normativni dio procesa učenja

Youth
development

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Okvir za pozitivan razvoj mladih u zajednici

- Postoje tri karakteristike akademskih trenera koji snažno koreliraju sa uspješnim akademskim rezultatima. Te su karakteristike:
 - saosjećajnost,
 - zadržavanje visokih i pozitivnih očekivanja za pojedince, i
 - propagiranje

Okvir za pozitivan razvoj mladih u zajednici

- Učitelj bi trebao biti osposobljen za vještine potrebne za razvoj odnosa povjerenja sa učesnicima, držeći ih na visokim standardima izvedbe.
- Akademski treneri također uče kako pokazati svoju brigu zagovaranjem za svoje studente-sportiste na način koji ne potiče ovisnost ili osjećaj prava

Sekcija znanja/ Zadaci

- Osnovne vještine savjetovanja
- Osnovne vještine za savjetovanje djece

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Korištenje kvalitetnog tjelesnog odgoja za promoviranje pozitivnog razvoja mladih

- Tipično, PE se smatra mehanizmom koji mladima pruža vještine vođenja zdravog aktivnog života u smislu fizičke aktivnosti i održavanja zdrave tjelesne težine.
- Unatoč važnosti ovih pohvalnih ciljeva, PE je i dalje jedno od najmarginaliziranih područja u školama širom svijeta, zbog ideje da je neproduktivna i neintelektualna (Hardman and Marshall 2000)

Korištenje kvalitetnog tjelesnog odgoja za promoviranje pozitivnog razvoja mladih

- Međutim, globalna zajednica sada počinje razmatrati potencijalnu ulogu PE u pružanju rješenja za društvene nepravde koje često podrivaju stabilnost nacija koje su nedavno prestale oružane sukobe, ali tek trebaju u potpunosti postići stanje mira.
- Karakteristike kvalitetnog programa tjelesnog odgoja koje podržavaju stručnjaci iz cijelog svijeta:
 - a) usmjereno na dijete
 - b) stvoriti pozitivno okruženje,
 - c) razviti vještine i znanja potrebna za poticanje nezavisnosti i nezavisnosti učenika
 - d) uključivanje ljudskih prava, jednakosti spolova i mirovnog obrazovanja (Međunarodni savjet za zdravlje, tjelesni odgoj, rekreaciju, sport i ples, 2001a).

Korištenje kvalitetnog tjelesnog odgoja za promoviranje pozitivnog razvoja mladih

- Kvalitetan program tjelesnog odgoja ima cjelokupan pristup poticanju razvoja kroz četiri glavna područja pozitivnog razvoja mladih:
 - 1) fizički,
 - 2) intelektualni,
 - 3) psihološko / emocionalni, i
 - 4) društveni razvoj

Korištenje kvalitetnog tjelesnog odgoja za promoviranje pozitivnog razvoja mladih

- Fokusrajući se na cijelo dijete i složene interakcije između različitih područja ljudskog razvoja, kvalitetni programi tjelesnog odgoja imaju potencijal za poticanje životnih vještina povezanih sa:
 - 1) kreativnost,
 - 2) inicijativa,
 - 3) rješavanje problema,
 - 4) kritičko razmišljanje,
 - 5) socijalna pravda,
 - 6) jednakost,
 - 7) kapital i
 - 8) liderstvo (United Nations 2003).
- Ova obilježja identificirana su kao osnov ne samo za pozitivan razvoj mladih (Larson 2000), već i za stvaranje, čuvanje i izgradnju miroljubivih nacija (Johnson and Johnson 2005a).

Buduće smjernice za pozitivan razvoj mladih

- Jasno je da samo sudjelovanje ne donosi automatski pozitivne razvojne rezultate
- Pozitivan razvoj zavisit će o tome kako se programi isporučuju i doživljavaju te kako sportska organizacija olakšava pozitivne društvene norme (Petitpas et al. 2005)
- Vjerujemo da sportski programi mogu pomoći u promociji pozitivnog razvoja među mladima
- Naročito, sport može biti izvrstan kontekst za podučavanje mladih da razvijaju inicijativu, reguliraju emocije i uče raditi kao tim
- Međutim, promociju drugih pozitivnih ishoda sportski lideri moraju prihvatiti kao specifične ciljeve i tehnike

Sekcija znanja/ Zadaci

Anketa o iskustvu mladih (YES, 2.0) (Larson *et al.* 2006)

Reference List

- Purdue, D., Razzaque, K., Hambleton, R., Stewart, M., Huxham, C. & Vangen, S. (2000). *Community Leadership in Area Regeneration*. Bristol: The Policy Press.
- Taylor, M. (2003). *Public Policy in the Community*. Houndmills, Basingstoke (England): Palgrave Macmillan.
- Anyanwu, C. N. (1988). The technique of participatory research in community development. *Community Development Journal*, 23(1), 11-15.
- Chalmers, K. I. & Bramadat, I. J. (1996). Community development: theoretical and practical issues for community health nursing in Canada. *Journal of Advanced Nursing*, 24(4), 719-726.
- Shaffer, C. & Anundsen, K. (1993). *Creating community anywhere: finding support and connection in a fragmented world*. New York, NY: Putnam Pub. Group.
- Midgley, J. (1986). *Community Participation, Social Development and the State*. New York: Methuen.
- Kramer, R. M. & Specht, H. (1975). *Readings in community organization practice* (2nd ed.). Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Brown, K. T., Brown, T. N., Jackson, J. S., Sellers, R. M. & Manuel, W. J. (2003). Teammates On and Off the Field? Contact with Black Teammates and the Racial Attitudes of White Student Athletes. *Journal of Applied Social Psychology*, 33(7), 1379-1403.
- Frye, M. (1995). Lesbian community: Heterodox congregation. In P. A. Weiss & M. Friedman (Eds.), *Feminism and Community* (pp. 155-160), Philadelphia, PA: Temple University Press
- Misener, L. & Mason, D. S. (2006). Creating community networks: Can sporting events offer meaningful sources of social capital? *Managing Leisure*, 11(1), 39-56.
- Moscato, G. (2007). Analyzing the Role of Festivals and Events in Regional Development. *Event Management*, 11(1-2), 23-32.
- Schulenkorf, N. (2012), "Sustainable Community Development through Sport and Events: A Conceptual Framework for Sport-for-Development Projects", *Sport Management Review*, 15(1), 1-12

Sport Against Violence and Exclusion

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.

Sport Against Violence and Exclusion

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Ova publikacija je izrađena uz podršku Evropske komisije, i odražava isključivo stajalište autora, te se Komisija ne može smatrati odgovornom prilikom upotrebe informacija koje se u njoj nalaze.